

Na kus řeči v pevnosti daleko od hlučícího davu

Kdopak z mé generace třicátníků by si pomyslel v době klukovských her na indiány a kovboje, že se naše denní snění stane realitou, a to hned za kopcem - v trapské pevnosti Fort Hary v Jarotících u Mirotic. Opřeli jsme kola tam, kde se jinak uzavírají koně, usedli na dřevěné lavice a začali si povídat s velkými kluky, kteří si svůj dětský sen splnili a podřelí se na chodu pevnosti: s majitelem a průvodcem indiánského muzea **Davidem "Dawy"** Navrátillem, druhým průvodcem a asistentem her dovedností **Jaromírem "Peldou"** Pelíškem, obsluhou taverny **Stanislavem Andělem** a jeho kolegou ze saloonu **Pierrem "Pierrem"** Janovským.

Kdy jste se seznámili s indiány a historií Ameriky?

Dawy: S indiány jsem se seznámil, když jsem se naučil číst, asi ve druhé třídě, to jsem přečetl *Vimnetoua* a hlavně *Dva divochy* od Setona.

Pelda: Asi taky tak a v televizi, kde jsem to viděl poprvé.

Kdy se klukovská záliba změnila ve skutečné hobby?

Dawy: Nevím, já jsem pořád ještě kluk. Začal jsem tím, že jsem přečetl *Dva divochy* a podle nich dělal úplně všechno. Jezdil jsem na chatu a bydlel celé léto v lese. Tam jsem si postavil bunkr z větvi a hráli jsme si na indiány, běhali po lese a střelili z luků.

Pelda: Když to člověk začne v mládí, věnuje se tomu víc a víc, zdokonaluje se. Užije si první mokasíny a postupem času hledá, jak by to udělal líp. Potom si vyrobí už korálkové, pak z jeleního čínečného mozku. A tak dál a stále víc na takové úrovni, že se dá říct, že to dělá profi. Pracoval jsem dříve ve westermovém městečku v Boskovické, a tam je v tom člověk celý rok. Přemýšlím nad tím, baví se více-méně jen s lidmi z tohoto odvětví - trapery, indiány a kovboji. Do běžného života člověk spadne jen málo.

Nepřipadáte si, že jste vytváří z reálu, když žijete takhle na pevnosti?

Dawy: Tohle vůbec nerefším, každý af si žije, jak chce. Původně jsem žil a studoval v Praze. A přišel jsem na to, že mně to absolutně nevyhovu-

je a odstěhoval se na vesnici k Berounu. Ale i na té vesnici bylo spousta lidí a já chtěl být co nejvíce v přírodě. Někdoby zase takhle žít nemohl a diví se, že jsem tady sám s rodinou a několikolika známými po celý rok. V létě sem přijde pár lidí, ale v zimě tu není ani noha, a to mně naprosto vyhovuje. Nepotřebuji mít kolem sebe dav, možná jsem si jich užil už dost. Když se člověk svých prvních dvacet let mačká v metru a tramvaji, občas ho okradou, občas i znásilní... A to mi nechybí.

Jak dlouho trvalo od první myšlenky k otevření pevnosti?

Dawy: Tak dlouho, dokud se na to nezískaly peníze. Kvůli tomu, abych mohl žít dál od lidí, jsem začal podnikat a dělal jsem právě to, co mě ne bavilo. Musel jsem vydělat docela dost peněz, abych tu mohl koupit pozemek a stavení. To jsou asi čtyři roky, ale sám nevím, co je dneska za den...

Pelda: Třeba vloni jsme museli dát pryč ptáky kvůli té chřipce. Jak jsme tu neměli nic zapnuté (rádio, televizi), vůbec jsme o nějaké ptačí chřipce nevěděli.

Podle jakého vzoru vznikla Fort Hary u Mirotic?

Pelda: Je to originální pevnost, jediná svého druhu v republice. Máme tady indiánské muzeum, připravujeme přednášky o lovcích kožešin a indiánech, nástěny, kde si návštěvník přečte o historii Severní Ameriky. Lidí tu vidí živé ukázky, zvířata, zahrádky. U nás existují různá westermová městečka, jako Boskovice nebo Šiklův mlýn, u Plzně se taky staví jedno, ale nikde nevidíte funkční trapskou pevnost jako tady. Pravda, na Moravě je Beeber City - Bobří město, kde je část městečka a část trapská. Je to pěkné, ale není tam ten život, protože tam nemají zvířata. A není to pro veřejnost, nýbrž pro nadšence ve stylově oblečení, kteří tam čtrnáct dní pobudou a tím to končí. Naše pevnost je vlastně obchodní stanice trojúhelníkového tvaru, postavená podle americké pevnosti Fort Jameson. Není to samozřejmě úplně přesná kopie, protože to by ani nešlo postavit. Bavíme se tu o traperech - lovcích kožešin,

Indián z Jarotic se slavnostně pokrývá hlavu uzavřené skupiny bojovníků v kmeni. Je zhotovena z ocasních per divokého krocana.

kteří si v divočině stavěli obchodní stanice s palisádami ze zašpitéčelých kůlů na obranu před útoky indiánů. Od traperů to převzali vojáci - kolonizátoři, kteří pak zakládali první města a již postavené pevnosti zabírali.

Trapeři snad vycházeli s indiány lépe než ostatní běloši?

Pelda: Samozřejmě. První byli různí průzkumníci, kteří jezdili po řekách, aby to měli rychlejší, třeba Luis a Clark. S některým kmenem vycházeli dobře, s jiným vůbec ne. S těmi vstřícnějšími začali směřovat zboží, brali si jejich ženy za manželky - indiánům za ně dávali pušky, korálky. Puška za jednu indiánku, to byla normální cena. Tihle trapeři tím, jak se s

indiány sžili, vypadali podobně jako oni, nejen zevnějškem, ale změnili se i uvnitř. Indiánky šily svým bílým manželům šaty evropského střihu, ale z kůže, kterou jim ještě vyzdobily korálky. Prakticky stejné kožené kalhoty a okorálkované bundy, jaké máme na sobě my. Takže to vypadalo, jako kdyby sel indián, ale přitom měl vousy třeba jako tady Standa. Snažme se o co největší stylovost. Toto už je pevnost stylu rezervního, kde mají indiáni teepee z plachet, a dalo by se říci, že žijí bok po boku s bělochy, podle dochovaných fotek stávalo hneď vedle pevnosti několik indiánských stanů - indiáni totiž dělali bělochům zvědy, neboli byli lepší stopaři a na druhou stranu s nimi také obchodovali. U pevnosti se indiánům žilo líp, měli zajištěné jídlo, pití, takže byli vysmátí. Dalo by se říci, že už byli tak trochu pobělošeni. V té době severoameričtí indiáni už nežili jako domorodci jako dodnes žijí třeba pralesní indiáni z Jižní Ameriky. Přes svůj přírodní způsob života nebyli negramotní, měli svůj jazyk a písmo.

Cíttíte se být víc trapery nebo indiány?

Pelda: Člověka láká víc být indiánem, ale když je běloch, tak může dělat jen trapera, i když indiáni se lidem líbí víc. Ale když něco čtete, tak hlavně o indiánech, abychom se více dozvěděli o jejich životě. Dawy se pěstuje cítit víc indiánem, proto ta teepee, my se cítíme více trapery, takže stavíme sruby.

Zbyněk Konvička, foto Fort Hary

Tento snímek zobrazuje téměř celý vnitřní areál trapské pevnosti v době konání srazu Pow Wow. V popředí jsou prodejci zboží s indiánskou tematikou jako deky, ozdoby apod.